

De behandeling van gordelroos met behulp van de Traditionele Chinese Geneeskunde is ook zinvol nadat de blaasjes verschenen zijn.

Werd in het eerste deel van dit artikel, dat in de editie van maart verscheen, uitvoerig ingegaan op het effectief behandelen van de aandoening door middel van acupunctuur, in dit artikel wordt de behandeling met Chinese kruidentherapie belicht en wordt aan de hand van een casus de behandeling met acupunctuur en een Chinese kruidenformule nader besproken.

Door: Ria Trompert- Nauta, therapeut Traditionele Chinese Geneeskunde

Herpes Zoster II

Behandeling met behulp van Chinese kruidentherapie

De meest ideale situatie zou zijn om het Herpes Zostervirus vanuit de diepe laag waar het zich in de latente periode verstopt, te kunnen verwijderen. Dit is echter tot op heden niet mogelijk.

In mijn behandelingen leg ik het accent op het zo snel mogelijk behandelen van de gordelroos, voordat of zodra de eruptie is ontstaan, zodat de cliënt zo snel mogelijk van zijn pijn verlost is, niet meer ziek is en er geen langdurige malaise ontstaat. Ik hoop daardoor ook het risico op post-herpetische pijnen en andere complicaties te kunnen voorkomen.

In het behandelplan worden wind-hitte en damp uit het Wei-niveau geëlimineerd, de dalende en spreidende energie van de Long hersteld en wordt de Shen gekalmeerd. De huiduitslag kan daarnaast ook uitwendig behandeld worden. Deze behandelmethode is te vergelijken met de acupunctuurbehandeling.

De formules

Hieronder volgt een aantal klassieke en moderne Chinese kruidenformules die door verschillende auteurs worden voorgesteld om te gebruiken voor of bij een eruptie van Herpes Zoster. De hoeveelheden van de kruiden zijn niet vermeld omdat deze in verschillende

boeken zeer uiteenlopend kunnen zijn. Het is ook niet de bedoeling dat een arts of therapeut klakkeloos doet wat hier wordt voorgesteld, maar zich goed oriënteert en zelf een kruidenformule samenstelt, gericht op de individuele cliënt.

1. Het elimineren van wind- hitte

Een formule uit Bensky voor het elimineren van wind- hitte uit het Wei-niveau is *Sheng Ma Ge Geng Tang, Cimicifuga and Kudzu Decoction*.¹

Deze formule bestaat uit de volgende kruiden:

- Rhizoma Cimicifugae, Sheng Ma
- Radix Pueraria, Ge Gen
- Honey- fried Radix Glycyrrhizae Uralensis, Zhi Gan Cao
- Radix Peoniae Rubrae, Chi Shao

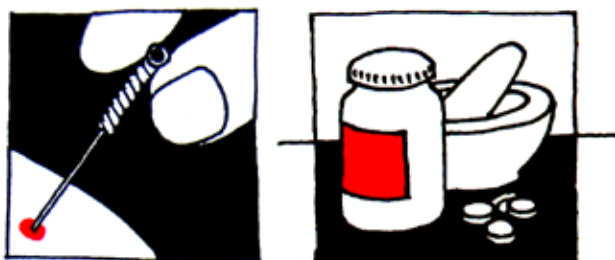
Deze formule is geschikt voor huiduitslagen zoals mazelen of roodvonk, maar door Radix Arnebia seu Lithospermia, Zi Cao toe te voegen ontstaat een formule die voor gordelroos geschikt is. Arnebia koelt het Xue en heeft een sterke anti-toxische werking.

Radix Cimicifuga elimineert wind-hitte uit Yang Ming en stimuleert het uitbreken van de huiduitslag. Radix Pueraria werkt oppervlakte klarend door de poriën te openen. Zodat de uitslag geventileerd kan worden. Radix Glycyrrhizae werkt anti-toxisch en beschermt de Yin en Qi samen met Radix Peoniae.

Radix Peoniae Rubrae koelt het Xue.

2. Lever- en galblaasdrainage

In de eerste fase, dus in het begin van de huiduitslag kan volgens Bensky ook de *Long Dan Xiè Gan Tang, Gentiana Logdancao Decoction to Drain the Liver* ingezet worden.² Deze formule

is opgebouwd met behulp van de volgende kruiden:

- Radix Gentiana Longdancao, Long Dan Cao
- Radix Scutellaria, Huang Qin
- Fructus Gardenia, Zhi Zi
- Caulis Mutong, Mu Tong
- Semen Plantaginis, Che Qian Zi
- Rhizoma Alismatis Orientalis, Ze Xie
- Radix Bupleuri, Chai Hu
- Radix Rehmannia Glutinosae, Sheng Di Huang
- Radix Angelica Sinensis, Dang Gui
- Radix Glycyrrhizae, Gan Cao

Deze formule is ontworpen voor hitte in de Lever- en Galblaasmeridiaan. Hierin is Gentiana het keizerlijk kruid. Gentiana draineert hitte uit Lever- en Galblaasmeridiaan en elimineert damp-hitte uit de Onderste Warmer. Daarbij geholpen door de twee ministers Scutellaria en Gardenia. Bupleurum, de derde minister, elimineert hitte ontstaan door stagnatie van de Lever-Qi. Assistenten zijn Rhizoma Alismatis Orientalis, Caulis Mutong en Semen Plantaginis. Zij draineren hitte uit de Bovenste Warmer en damp-hitte uit de Onderste Warmer. Radix Rehmannia en Radix Angelica Sinensis zijn toegevoegd om het Yin en Xue te beschermen.

Long Dan Xiè Gan Tang kan worden gebruikt bij erupties in zowel de Bovenste, Middelste als Onderste Warmer. Dit vanwege het grote gebied dat de Lever- en Galblaasmeridiaan bestrijken. Deze formule bevat echter geen antivirale en/of antitoxische kruiden.

3. Hitte- en dampeliminatie

Bij Herpes Zoster erupties rond het middel, dus in het gebied van de Dai-Mai, kan volgens Bensky, de volgende formule gebruikt worden: *Chu Shi Wei Ling Tang*³, *Eliminate Dampness*

Decoction by Combining Calm the Stomach and Five-Ingredient Powder with Poria.

Deze formule is opgebouwd uit:

- Rhizoma Atractylodes, Cang Zhu
- Cortex Magnolia Officinalis, Hou Po
- Pericarpium Citri Reticulata, Chen Pi
- Sclerotium Polypori Umbellati, Zhu Ling
- Rhizoma Alismatis Orientalis, Ze Xie
- Sclerotium Poriae Cocos Rubrae, Chi Fu Ling
- Dry fried Rhizoma Atractylodes, Chao Bai Zhu
- Talcum, Hua Shi
- Radix Ledebouriella Divaricatae, Fang Feng
- Fructus Gardeniae Jasminoideis, Zhi Zi
- Caulis Mutong, Mu Tong
- Cortex Cinnamoni Cassiae, Rou Gui
- Radix Glycyrrhizae Uralensis, Gan Cao
- Medula Junci Effusi, Deng Xin Cao

Deze formule klaart hitte en damp in de Middelste Warmer, waarbij het vocht wordt gereguleerd door Rhizoma Atractylodes, Cortex Magnolia, Pericarpium Citri Reticulata, Rhizoma Alisma Orientalis, Sclerotium Polypori Umbellati, Sclerotium Poria Cocos Rubrae, Dry-fried Rhizoma Atractylodes Macrocephala en Medulla Juncus Effusi. De hitte wordt geëlimineerd door Talcum, damp-hitte door Fructus Gardenia en Caulis Mutong. Cortex Cinnamoni verwarmt de Milt-Yang en bevordert de circulatie van Qi en Xue.

Ook deze formule bevat geen antivirale of antitoxische kruiden.

4. Red Peony Tablets

In een Buidel met Parels zijn de schrijvers Subhuti Dharmananda en Aldo Melleth van mening dat ziektebeelden in de loop der eeuwen zijn veranderd en dus ook de kruidenformules een aanpassing vereisen. Sommige klassieke formules zijn aangepast, andere zijn met elkaar gecombineerd.

Voor de behandeling van Herpes Zoster stellen zij het gebruik van Red Peony Tablets voor.⁴ De Red Peony Tablets-formule is opgebouwd uit :

- Herba Taraxaci Mongolici, Pu Gong Ying
- Flos Lonicerae Japonica, Jin Yin Hua
- Fructus Forsythiae Suspensae, Lian Qiao
- Radix Isatidis seu Baphicanthi, Ban Lan Gen
- Radix Peoniae Rubra, Chi Shao
- Rhizoma Corydalis Yanhusuo, Yan Hu Suo
- Semen Persica, Tao Ren
- Flos Carthami Tinctorii, Hong Hua

Deze formule is een combinatie van antitoxische en Xue bewegende kruiden. Herba Taraxaci Mongolici, Flos Lonicerae Japonica, Fructus Forsythiae Suspensae en Radix Isatidis seu Baphicanthi zijn antitoxisch en hitteklarend, windverdrijvend. Radix Peoniae Rubra, Rhizoma Corydalis, Semen Persica en Flos Carthami Tinctorii zijn alle Xue bewegend rond de huiduitslag, en dus pijnverlichtend.

De eerste dagen te combineren met bijvoorbeeld: Gentiana 12, Bidens 6 of Isatis 6.

Wanneer er sprake is van postherpetische pijn: combineren met Myrrh Tablets, Upper Palace Tablets of Corydalis⁵. De laatstgenoemde formules zijn ook uit 'Een Buidel met Parels'.

5. Red Peony Tablets en Coix Tablets

In combinatie met Red Peony Tablets wordt ook de Coix Tablets voorgesteld.⁵

Deze Coix Tablets-formule is opgebouwd uit de volgende kruiden:

- Semen Coicis Lachryma-jobi, Yi Yi Ren
- Radix Salviae Miltiorrhizae, Dan Shen
- Flos Chimonanthi, La Mei Hua
- Herba Oldenlandiae, Bai Hua She She Cao
- Radix Rehmannia Glutinosae, Sheng Di Huang
- Radix Sophora Flavescentis, Ku Shen
- Calamus gum, Xue Jie
- Radix Peoniae Rubra, Chi Shao

Radix Chimonanthi koelt het Xue, elimineert toxines, bevordert weefselregeneratie. Herba Oldenlandia klaart hitte en elimineert toxines, Semen Coicis klaart hitte en draineert pus, Radix Salvia klaart samen met Radix Peoniae hitte, koelt het Xue en beweegt gestagneerd Xue. Radix Sophora elimineert damphitte en verdrijft wind. Calamus verlicht de pijn.

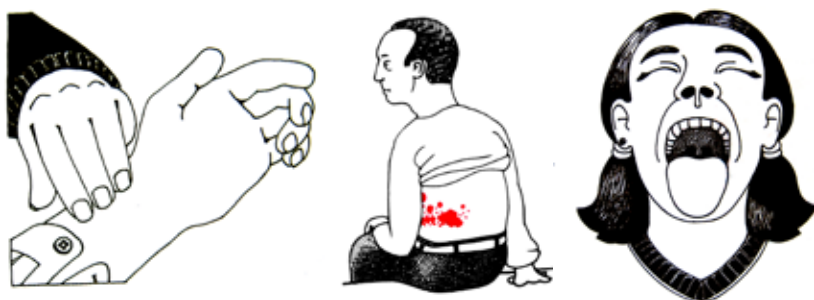
6. 'Expel Toxic Heat'

Ook Giovanni Maciocia, auteur van onder andere The Foundations of Chinese Medicine, heeft een eigen kruidenlijn ontwikkeld. Meestal gebaseerd op klassieke Chinese kruidenformules, maar zijn kruidenlijn bevat ook zelf samengestelde formules. Volgens hem meer geschikt voor de westerse mens, met gevoeliger spijsverteringsorganen.

In zijn boek *The Three Treasures, Classical formulae for the modern world*, stelt hij bij een acute aanval van Herpes Zoster het gebruik van 'Expel Toxic Heat' voor.⁶

De Expel Toxic Heat formule is opgebouwd uit:

- Radix Isatidis seu Baphicacanthi, Ban Lan Gen
- Folium Daqingye, Da Qing Ye
- Radix Astragali, Huang Qi
- Ganoderma, Ling Zhi
- Radix Scutellaria, Huang Qin
- Rhizoma Coptidis, Huang Lian

- Cortex Phellodendri, Huang Bo
- Flos Lonicerae Japonica, Jin Yin Hua
- Herba cum Radice Violae Uedoensis, Zi Hua Di Ding
- Cortex Moutan, Mu dan Pi
- Radix Scrophulariae, Xuan Shen
- Radix Glycyrrhizae Uralensis, Gan Cao

In deze formule is opvallend dat de drie gele kruiden erin zijn verwerkt. Om de hitte in de Lever te klaren en tegelijkertijd met behulp van Cortex Phellodendri het Yin op te bouwen. Daarnaast zijn er antitoxische kruiden zoals Isatis leaf, Isatis root, Viola, Forsythia en Lonicera aanwezig die toxische hitte reduceren en wind elimineren. Ganoderma heeft een tonifiërende werking op de Nier- en Longenergie en versterkt met name het immuunsysteem. Bovendien kalmeert Ganoderma de Shen, wat bij pijn een mooie bijeenkomstigheid is. Scrophularia klaart, samen met Moutan, hitte in het Xue. Scrophularia verzacht daarnaast ook noduli, zoals de opgezette halsklieren die bij Herpes Zoster vaak voorkomen. Astragalus tonifieert de Milt-Qi, om deze min of meer te beschermen tegen de koude en bittere kruiden die in de formule zitten. <

www.chinese-geneeswijze.nl

www.huidziekten.nl

www.medlineplus.gov

www.niaid.nih.gov

Referenties

1. Bensky, Formulas and Strategies. Pag. 48. Sheng Ma Ge Geng Tang, Cimicifuga and Kudzu Decoction.
2. Bensky, Formulas and Strategies. Pag. 96: Long Dan Xiè Gan Tang, Gentiana Logdancao Decoction to Drain the Liver.
3. Bensky, Formulas and Strategies. Pag. 183. En Dagmar Ehling, The Chinese Herbalist's Handbook. Pag. 249: Chu Shi Wei Ling Tang, Eliminate Dampness Decoction by Combining Calm the Stomach and Five-Ingredient Powder with Poria.
4. Dharmananda, Een buidel met parels. Pag. 116: Red Peony Tablets.
5. Dharmananda, Een buidel met parels. Pag. 80: Coix Tablets.
6. G. Maciocia, The Three Treasures. Expel Toxic Heat.

Casus

M. is een jonge, gezonde vrouw van 29 jaar. Zij is beeldend kunstenaar en maakt over het algemeen grote beelden. Zij heeft een zeer drukke periode achter de rug met de organisatie van een tentoonstelling met onder meer eigen exposities. Op de terugweg na een tentoonstelling voelt zij zich niet lekker, een beetje griepig en koortsig. Maar wat het meest vervelende is, zij heeft pijn. In haar huid. Rond haar linker schouder, linker borst en het borstbeen aan de linkerkant. Scheuten trekken door haar lichaam. Ze kan geen autorijden. Eenmaal thuisgekomen ziet ze allemaal vlekjes en pukkels opkomen, precies op die pijnplekken. De pijn blijft overigens aanhouden. Haar huisarts stelt de diagnose gordelroos. Niets aan te doen, hooguit pijnstilling met behulp van NSAID's. Het kan wel enkele weken duren. Daar voelt ze echter weinig voor.

Eerste consult

M. vertelt dat de klachten drie dagen geleden zijn begonnen met het gevoel van een verbrande huid, messcherpe steken in de schouder vanuit de rug, het gebied van Thoracale 3. Pijn in de huid. Ze heeft drie dagen koorts gehad en een algemeen gevoel van griep. Een beetje keelontsteking en oorpijn. Na het eten van gembersoep is haar koorts verdwenen. Op dit moment behandelt ze de huid uitwendig met Rode Johannesolie.

Lichamelijk Onderzoek

Ik zie een jonge, sterke vrouw, maar met pijn. Op dit moment komt zij niet ziek over. Is ook gewoon actief met haar werk bezig. De huiduitslag bevindt zich op de borst links, ter hoogte van Ren Mai 16 op de Nier, Maag- en Miltmeridiaan. De plek bestrijkt ongeveer 5 bij 8 cm. Verder zijn er ook wat plekjes op de linkerschouder en bovenarm. Ter hoogte van de Dunne darm- en 3 Warmermeridiaan.

De huiduitslag bestaat uit erytheem, vesiculae gevuld met vocht en pus en al wat oudere plekjes.

- Tong: deze is roze, met een licht bruin, beetje droog beslag.
- Pols: alle polsposities zijn zwak.

Lees verder →

TCM diagnose

Damp en toxische hitte in de Mg-, Milt-, Nier-, Dud- en 3 Warmer meridiaan, die zich ventileert op Wei- niveau. Veroorzaakt door een Fu Wen Xiè Qi.

Behandelprincipe

Elimineer damp/ hitte, ontlast het lichaamsoppervlak.

Kalmeer de Shen.

Behandelplan

In dit geval van acute invasie zet ik zowel acupunctuur als kruidentherapie in.

Acupunctuur

Acupunctuur wordt ingezet voor de lokale behandeling, om de huiduitslag zo snel mogelijk terug te dringen, en als ondersteuning voor de kruidenbehandeling.

Lokaal: 12 naaldjes 0,20 x 30 mm, heel oppervlakkig rondom de aangedane plek. De naaldjes zet ik in een hoek van ongeveer 10 graden. Ik breng ze in met behulp van een kokertje en

zoek geen Dé-Qi, maar laat ze gewoon losjes hangen. Dus intikken en verder niets. Ik zet ze tegen de richting waarin de plek zich uitbreidt. Ze wijzen dus naar het midden van de plek. Hetzelfde geldt voor de plekjes op de schouder en bovenarm.

Terwijl de naaldjes er in zitten zie ik de roodheid minder worden. Frappant, dat gebeurt elke keer als ik iemand met gordelroos behandel. Direct een reactie!

Algemeen, alle punten bilateraal:

Gbl 41 Zu Lin Qi, openingspunt van de Dai Mai, verzorgt het lateraal-costale gebied. Lost damp-hitte in de meridiaan op. Verzorgt de ogen, de borsten, het hoofd en ook grote gedeelten in de Onderste Warmer. 3W 5 Wai Guan, elimineert wind-hitte. 3W 5 ontlast het lichaamsoppervlak. Vooral bekend voor klachten rond het oor. Vermindert pijn, verzorgt de ogen en het hoofd. Did 11 Qu Chi, waterpunt van de Dikke Darmmeridiaan. Daardoor zeer koelend. Zowel te gebruiken bij interne hitte als PE wind- hitte. Koelt het Xue en daarom veel gebruikt bij huiduitslagen.

(advertentie)

Bewezen werking bij acute letsels en ontsteking aan het bewegingsapparaat, voor patiënten vanaf 2 jaar

Traumeel[®]

Strong on inflammation, gentle on patients

www.traumeel.com

Ooracupunctuur

Een verblijfsnaaldje op Shen Men in het linker oor.

Kruidentherapie

Kruiden worden gegeven om inwendig de toxische hitte te elimineren.

Ik kies voor de formule van Maciocia omdat ik hier al goede ervaringen mee heb. Expel Toxic Heat. De eerste twee weken driemaal daags één tablet.

De formule bevat meerdere koude en bittere kruiden en kan daardoor belastend zijn voor de Milt-Qi. Ik hoop dat de Astragalus in de formule afdoende is, in ieder geval houd ik er in mijn acupunctuurbehandeling rekening mee, maar misschien moet ik de komende weken toch nog een Milt-Qi kruidenformule inzetten. Ik wacht eerst even af.

Tweede consult

Daags na de behandeling meldt M. 's nachts voor het eerst goed geslapen te hebben, doordat ze minder pijn had. De pijn op de rug en schouder is weg, zit alleen nog frontaal. Maar ook de pijn frontaal is minder in hevigheid.

Bij lichamenlijk onderzoek blijken de vesiculae dorsaal zo goed als verdwenen te zijn en op de borst een stuk kleiner, het erytheem is veel minder rood.

De tong is roze, met een lichtbruin, wat droog beslag. Alle posities van de polsen zijn zwak.

Behandelplan

Acupunctuur, alle punten bilateraal:

- Gbl 41 Zu Lin Qi, openingspunt van de Dai Mai, verzorgt het lateraal-costale gebied. Lost damp-hitte in de meridiaan op. Verzorgt de ogen, de borsten, het hoofd en ook grote gedeelten in de Onderste Warmer.
- 3W 5 Wai Guan, elimineert wind-hitte. 3W 5 ontlast het lichaamsoppervlak. Vooral bekend voor klachten rond het oor. Vermindert pijn, verzorgt de ogen en het hoofd.
- Did 11 Qu Chi, waterpunt van de Dikke Darmmeridiaan. Daardoor zeer koelend. Zowel te gebruiken bij interne hitte als PE wind- hitte. Koelt het Xue en daarom veel gebruikt bij huiduitslagen.
- Mg 36, Zu San Li, tonifieert de Mg- en Milt-Qi. Koelt hitte, kalmeert de Shen. Vermindert pijn.
- Hwa To Jia Ji punten van Th3 en Th4.

Derde consult

Na een paar telefonische consulten komt M. zes dagen later weer in de praktijk. Ze had het te druk om tussendoor te komen. Het gaat steeds beter. Ze heeft veel energie en slaapt prima. De huidpijn is weg, komt niet meer in vlagen. Het is nog wel een beetje gevoelig bij aanraking. Bij Th4 is het nog een beetje gevoelig, maar het is niet duidelijk of het de huid of de wervels betreft.

Bij lichamenlijk onderzoek blijken de plekjes op de rug zo goed als weg te zijn. De plekjes op de borst zijn op één na, allemaal zo goed als weg. Het oor naaldje op Shen Men is er twee dagen geleden uitgehaald.

De tong is roze, met een heel licht geel beslag.

Polsen: alle posities voldoende.

Ik behandel haar met acupunctuur, alle punten herhaald.

Verder verloop van de behandeling:

In een potje Expel Toxic Heat zitten 60 tabletten. Na de eerste twee weken mag M. overgaan op éénmaal daags één tablet. Dat betekent dat haar kuur totaal 32 dagen duurt. Wanneer ik M. na die tijd nog eens in de praktijk zie, zijn alle problemen opgelost.

Geslaagde combinatie

Door acupunctuur te combineren met kruidentherapie, kan ik volstaan met slechts een paar acupunctuurbehandelingen. Prettig voor de cliënt en wat mij betreft: hoe minder prikkel hoe beter!

Referenties

- Knipp, M.A., Chatton, M.J. (1983) Diagnose en Therapie, Kooijker Scientific Publications B.V., Leiden, pp 65, 66, 871, 872
- Kirchmann, L.L., Jansen, J.C., v. Horssen, A.A., Anatomie, Fysiologie en enige pathologie, de Tijdstroom, Lochem- Gent, pp 476
- Vertaling Maoshing Ni, Nei Jing Suwen, The Yellow Emperor's Classic of medicine (1995), Shambala, Boston and London
- Vertaling Schnorrenberger, C.C. en Tsjang Tsjing- Lien, Nei Jing Ling Shu Jing (1988), Ankh- Hermes bv, Deventer
- Ellis, A., Wiseman, N., Boss, K. (1989) Grasping the wind, Paradigm Publications, Brooklyn Massachusetts, ISBN 0-912111-19-4
- Maciocia, Giovanni, The Foundations of Chinese Medicine A comprehensive text for acupuncturists and herbalists (1989), Churchill Livingstone, London
- Maciocia, Giovanni, The Three Treasures, Classical Formulae for the modern world (2000), Su Wen Press, Bucks UK, ISBN 0-9536157-1-5
- Hong- Yen Hsu, Su- Yen Wang (1985), The theory of feverish diseases and its clinical application, R.O.C., Taiwan, ISBN 0-941942-36-8
- Dan Bensky and Randall Barolet, Formulas and Strategies (1990), Eastland Press Inc. Seattle, ISBN 0-939616-10-6
- Dagmar Ehling with Steve Swart, The Chinese Herbalist's Handbook (1996), Inword Press, Santa Fe, USA, ISBN 1-56690-312-2
- Rik Hellemans, Chinese Kruidenkunde, Beknopte Materia Medica (1994), Institute for Traditional Medicine, Merksem. ISBN 90-74619-01-0
- I.T.M. Nieuws, Publicatie van het Institute for Traditional Medicine and preventive healthcare, Eurodivisie Merksem België, Clinical Tips nr. 37
- Aantekeningen opleiding Chinese Herbology, opleidingsinstituut Qing- Bai (1995/1997)